

Motion

1984/85:3226

Tore Nilsson och Eric Hägelmark

Riksdagens förvaltningskontors förslag om överlåtelse av Strömparterren till Stockholms stad (förs. 1984/85:18)

Vad som först måste betonas är att rubriken i förslaget är missvisande. En överlåtelse av Strömparterren vore i sig knappast någon större affär och skulle nog inte leda till erinringar från någon.

I föreliggande förslag 1984/85:18 föreslås en oerhört viktig transaktion mellan Stockholms kommun och staten och en anmälan om ett ingrepp med väldiga ekonomiska konsekvenser, vilket framgår av bilagan till förslag 18.

Det som förslag 18 presenterar är dels en ny dammanläggning nedströms Norrbro som skall ersätta den nu befintliga i Stallkanalen uppströms Stallbron, dels att "tätskärmar" skall utföras inom holmen mellan befintlig dammanläggning vid Riksbron och den nya dammanläggningen i Stallkanalen vid Norrbro.

Detta är ett mycket omfattande ingrepp i Helgeandsholmen och vattnen vid den, vilket de ritningar som föreligger och den utredning som gjorts visar. (Bilaga 2 till denna motion.)

Det gäller att gå ned till berget med järnbalkar/järnpålar och det gäller att "förhindra en sänkning av grundvattennivån inom Helgeandsholmen" (bilagan 3 §).

Kort kan anföras:

1. Kostnaderna för de arbeten det gäller är i dag omöjliga att överblicka, men måste röra hundratals miljoner kronor. Ingen kalkyl lämnas. Ett samråd med fackmannakretsar utanför riksdagen och eventuellt utanför landet borde ske.
2. Alla kostnader belastar staten.
3. Utförandet av vad som kallas "tätskärmar" är ett närmast gigantiskt företag som kommer att kräva maskiner och arbetskraft och anläggningar för arbetet som en lång tid sätter sin prägel på miljön och även kan innebära störningar av riksdagens arbete.
4. Det är dessutom helt otillräckliga åtgärder om det gäller att säkra riksbyggnadernas grund. Som bilaga 1 till denna motion visar är grunden icke bärig och en grundförstärkning måste ske. Det som nu föreslås vore onödigt, om i stället tidigare föreslagen grundförstärkning under husen finge göras.
5. Den vattendom som är nödvändig kan betyda dröjsmål och stora kostnader.
6. Om vattennivån i grunden skall behållas vid högre läge betyder det förmodligen att museet aldrig kan komma till utförande samt att garaget

skadas av vatten. Ingenting redovisas om följderna av den nya dammläggningen för den nu av sprickor märkta byggnaden och ingenting nämns om när museilokalerna kan öppnas och de kostnader som dessa dragit kan ge utdelning. Även andra nyinredda utrymmen hotas av för hög grundvattennivå efter dämningen.

I förslaget (s. 2) talas det otydligt om "rötangrepp i de stockar på vilka rustbädden under byggnaderna vilar". Det är ju inte fråga om "stockar" utan om pålar, och det är redan fastslaget att rötangrepp skett, vilket framgår av handlingar som är tillgängliga för riksdagen.

Både byggnadsstyrelsen och trätekniska centrallaboratoriet har uttalat att grundförstärkningar måste ske på Helgeandsholmen. Förslag 18 är ett indirekt erkännande av riktigheten i detta krav, vilket också upprepade gånger anförts i riksdagen, men är en flykt från verkligheten.

Det finns ingen möjlighet att genom de föreslagna åtgärderna "rädda" riksbyggnaderna från ytterligare sättningar och sprickbildningar och det är sannolikt att följderna av dammflyttningen och tätskärmarna kan medföra förändringar som är negativa icke blott för riksdagens hus utan även för miljön i denna centrala del av Stockholm.

Det bör vara naturligt att Stockholms kommun tar över Strömparterren och kanske gör en park eller en restaurang av detta område men detta bör regleras på annat sätt, genom ett förslag som endast rör just Strömparterren.

Med hänsyn till de kostnader som förslag 18 kommer att medföra, att ingenting redovisas om beloppens storlek, att den föreslagna lösningen icke garanterar riksbyggnadernas säkerhet samt därtill kan medföra stora olägenheter under arbetet och efter fullbordan bör riksdagen avvisa förslag 1984/85:18. I en ekonomiskt brydsam tid med krav på besparingar vore ett bifall till förslag 1984/85:18 helt oförsvarligt.

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen avslår förslag 1984/85:18.

Stockholm den 21 maj 1985

TOR NILSSON (m)

ERIC HÄGELMARK (fp)

*Bilaga 1***Utdrag ur beslutsunderlaget för riksbyggnadernas grundförhållanden**

- Rapport till förvaltningskontoret 1966 10 18 ---- genom sättningar i grunden sprickor uppstått i de mellan kolonnerna befintliga granitblocken. ---- finns risk för att vid en ytterligare sättning delar av blocken faller ned på underliggande plan, dvs. balkongerna som samtidigt utgör tak över restauranten.
- Förvaltningskontorets styrelse till Bankoutskottet 1966 12 06 ----de ökade underhållskostnader som det nuvarande riksdagshuset medför och kommer att medföra till följd av de otillfredsställande grundförhållandena under huset.----
- Bankoutskottets utlåtande 48/1968 sid. 11 ---- grundförstärkning är nödvändig. Två alternativ till grundförstärkning har studerats. Båda förutsätter att riksdagshusets inre partier rivs.----
---- skrivelse den 25 mars 1968 från byggnadsstyrelsen ---- Undersökningen visar att grundläggningen under riksdagshuset är föremål för bakterieangrepp.----
- D:o s. 31. Trätekniska centrallaboratoriet: 1968 02 26
D:o sid. 32 ---- Nedsättningen i tryckhållfasthet har uppskattats att uppgå till 40-50 %. ---- Skadorna anses till största delen vara förorsakade av bakterier. I några fall har dock även svampangrepp konstaterats ----
---- Nästan all splintved i det undersökta materialet är angripen av bakterier (även svamp i en del fall). Tabell 2 (referat): Av tabellen framgår att av 4 undersökta pålar är ingen felfri i ytveden. 2 pålar hade felfri kärna, medan övriga 2 var angripna även i kärnan. Rustbädden var angripen i alla undersökta fall.
- D:o sid. 29. Skrivelse från Sven Tyrén av 1968 03 20 ----I vissa partier av byggnaden är träpälarna dessutom överbelastade till det dubbla normalt tillåtna värdet. Bakterieangreppen är pågående och åtgärder bör därför vidtagas innan större skador uppstår ----
- D:o sid. 27. Skrivelse från byggnadsstyrelsen av 1968 03 25 ---- förhållanden innebär att om byggnaderna skall bevaras i befintligt skick eller om de skall byggas om måste en total grundförstärkning utföras inom en relativt snar framtid.
- Byggnadsstyrelsen: Riksdagens hus sid. 34
D:o sid. 37 ---- En grundförstärkning är nödvändig ----
Relativt omfattande grundförstärkningar kommer under alla förhållanden att krävas om befintliga

- byggnader eller delar därav skall behållas. ---- Vid grundförstärkningsarbeten av här aktuell omfattning kan oförutsedda byggnadstekniska problem uppkomma. ----
- D:o sid. 73 ---- Vissa pålskallar ---- har trängit in i rustbädden.

- KU 1975:13 ---- Slutligen har fortsatta mätningar visat att
sid. 2 behovet av grundförstärkning ej längre är aktuellt.

- D:o sid. 9 Stockholms hamnstyrelse anser att ---- erfordras en
ny utredning i fråga om behovet av grundförstärkning.
- D:o sid. 13 Såväl Stockholms kommun som länsstyrelsen anser
däremot att ---- det inte torde vara möjligt att
bortse från kostnader för grundförstärkning.
- D:o sid. B 43 Inom överskådlig tid synes en grundförstärkning
Stockholms fastighets- således vara ofrånkomlig och den bör därför utföras
kontor m. fl. innan riksdagen eventuellt återflyttar till om-
1974 11 13 byggda lokaler. ---- erfordras en ny utredning för
att bland annat belysa
- landhöjningens ---- inverkan på grundvattenståndet.
 - den ökade belastningens inverkan på grundkonstruktionens bärkraft ----
- D:o sid. B 44 ○ grundläggningsförhållandena utreds så att eventuella
restriktioner för ombyggnadsalternativen klarläggs. ----
- nya kostnadskalkyler görs med förutsättningen att befintliga byggnader på Helgeandsholmen grundförstärks ----
- D:o sid. B 24 Åtgärder för att säkerställa byggnaden mot sättningar
Statens Planverk till följd av rötskador måste givetvis vidtas
1974 11 22 vid varje alternativ som förutsätter att riksbyggnaderna skall bevaras. ----
- D:o sid. B 30 ---- Samtidigt förutsätter utredningen att någon
Stockholms kommun- grundförstärkning inte erfordras och hänvisar till
styrelse ett till utredningen fogat utlåtande beträffande
1974 11 25 Riksdagshusets grundläggning. Detta utlåtande innehåller emellertid väsentliga reservationer. ----
Inom överskådlig tid synes en grundförstärkning således vara ofrånkomlig ----
- D:o sid. B 2-B 3 Den senaste mätomgången som började 1967 visar
Byggnadsstyrelsen mycket små rörelser både vad beträffar sättningar
1974 11 29 och sprickvidder. Den slutsats man kan dra av

Byggnadsstyrelsen
1974 11 29 (forts)

detta är att huset för närvarande står stabilt och att någon grundförstärkning därför normalt inte borde vara aktuell i dagens läge.

Vad som kan ändra den bilden är så vitt man kan bedöma följande:

- A. Den befintliga grundvattenytan sjunker snabbare än vad som beräknats med stöd av tidigare erfarenhet. Rustbädden och pålarna av trä kommer då att friläggas och på sikt förstöras.
- B. Bakterieangreppen på trämaterialiet är allvarligare än vad som hittills framkommit och trämaterialiet bryts ned.
- C. Den eventuella ombyggnaden av riksdagshuset och *riksbanken* medför väsentliga ändringar eller ökning av lasten på grunden.

